Waterschap Rivierenland

SAFE DIJKALLIANTIE

Dijkversterking SAFE

Compensatieplan NNN Dijkversterking SAFE

Auteur: Ontwerpmanager

Status: Definitief

Versie: 2.0

Datum: 19-03-2026

Document-ID: SAFE- 102954303-609

Besluitnummer: **[B-265]**		
Opgesteld: Ontwerpmanager	Gecontroleerd: Manager planproducten	Geautoriseerd: Projectmanager
Paraaf:	Paraaf:	Paraaf:
Datum: 19-3-2026	Datum: 26-03-2026	Datum: 26-03-2026

Projectgegevens

Contactgegevens Opdrachtgever:
Waterschap Rivierenland
Postbus 599
4003 BX Tiel

Waterschap Rivierenland, Sweco B.V. en Arcadis B.V. werken samen met Dijkalliantie SAFE aan de dijkversterking tussen Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen.

Dijkalliantie SAFE v.o.f. is een combinatie tussen: GMB Civiel B.V., Ploegam B.V. en Dura Vermeer Infra Landelijke Projecten B.V.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 4
1.2 Doelstelling 4

2 Compensatie-opgave 5
2.1 Inleiding 6
2.2 Compensatie-opgave 6
2.2.1 Compensatie-opgave Provincie Utrecht 6
2.2.2 Compensatie-opgave Provincie Zuid-Holland 8
2.3 Verkenning compensatiekansen 10
2.3.1 Werkwijze 10
2.3.2 Gebiedsscan compensatiekansen 10
2.3.3 Keuze kansrijke compensatiegebieden Provincie Utrecht 11
2.3.4 Keuze compensatiegebieden Provincie Zuid-Holland 11
2.4 Compensatieplan NNN 13
2.4.1 Provincie Utrecht 13
2.4.2 Provincie Zuid-Holland 15

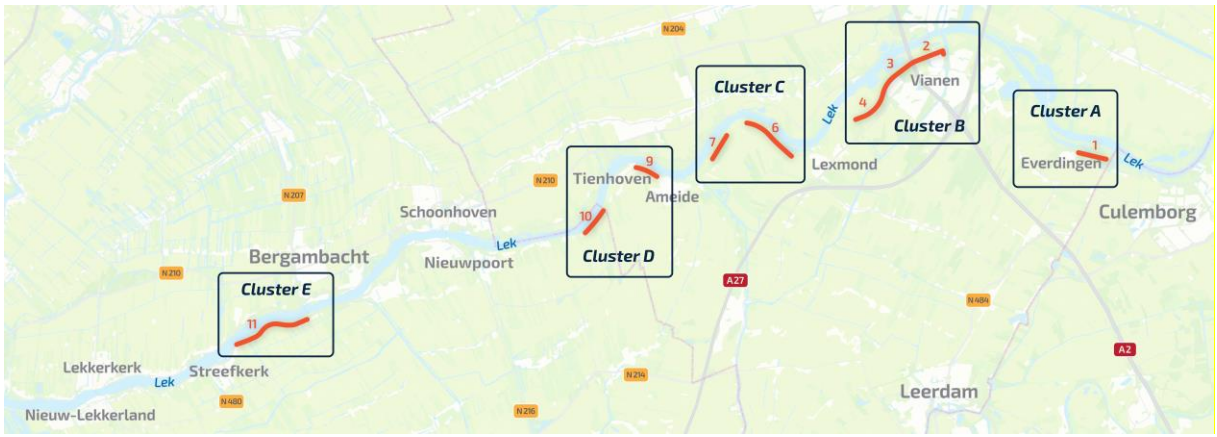
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in Nederland voldoen aan de normeringen beschreven in de Omgevingswet. In de Omgevingswet zijn normen, richtlijnen en regels vastgelegd over de sterkte, hoogte en bekleding van de dijken waar alle primaire waterkeringen aan moeten voldoen. Deze waterkeringen worden regelmatig beoordeeld aan de hand van het Besluit kwaliteit leefomgeving. De keringen die niet voldoen, worden aangemeld bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

De primaire waterkeringen in Nederland zijn onderverdeeld in normtrajecten. De zuidelijke Lekdijk tussen Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen (SAFE) bestaat uit de normtrajecten 16-3 en 16-4. Op beide trajecten geldt sinds 2017 een veiligheidsnorm (ondergrens) van 1:10.000 jaar in het jaar 2050. Dat betekent dat in 2050 de kans op overstroming niet groter mag zijn dan één keer per 10.000 jaar.

Uit de nadere veiligheidsbeoordeling is gebleken dat over 12,3 kilometer van het traject de meest urgente veiligheidsopgave had. Hiervoor zijn voorkeursalternatieven opgesteld, die zijn opgenomen in het Addendum VKA. Bij nadere uitwerking in de planuitwerkingsfase bleek dat over 10,7 kilometer tussen Streefkerk en Fort Everdingen daadwerkelijk versterkingsmaatregelen noodzakelijk waren. Deze versterkingsmaatregelen worden uitgevoerd in 9 dijkzones, zoals weergegeven in Figuur 1-1

Figuur 1-1: overzicht van de dijkzones van dijkversterking SAFE.

Ten behoeve van de dijkversterking SAFE is er permanent en tijdelijk ruimtebeslag op NNN (Natuurnetwerk Nederland) in de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Dit ruimtebeslag leidt tot een compensatie-opgave. Die opgave is beschreven in de NNN-toets dijkversterking SAFE [1] Deze rapportage bevat het compensatieplan van de dijkversterking Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen (SAFE) aan de zuidzijde van de Lek.

1.2 Doelstelling

Voor de dijkversterking SAFE is een Projectbesluit en een MER. Dit compensatieplan NNN is als bijlage opgenomen bij het Projectbesluit en omvat een toelichting van de wijze waarop dijkversterking SAFE voorziet in de compensatie van het verlies NNN (Natuurnetwerk Nederland) en op welke wijze deze compensatieplannen tot stand zijn gekomen

Voor het verlies aan KRW-relevant areaal, (Kaderrichtlijn Water), waterbergend vermogen in het beheergebied van Rijkswaterstaat West Nederland Zuid en bomen (als gevolg van noodzakelijke houtkap) is ook compensatie nodig. De compensatieplannen voor deze aspecten worden beschreven in aparte compensatieplannen als bijlage bij het Projectbesluit:

- KRW-compensatie in de KRW-toets;
- Bergingscompensatie in de Rivierkundige Beoordeling;
- Bomencompensatie in een bomencompensatieplan.

De compenserende maatregelen voor KRW en rivierkunde hebben wel raakvlakken met de NNN-compensatie. Deze raakvlakken worden beschreven in dit plan.

De compensatieopgave is bepaald aan de hand van het definitieve vergunningenontwerp van de dijkversterking in de NNN-toets. Hierin zijn de permanente en tijdelijke effecten (binnen de werkgrenzen) van de dijkversterking opgenomen. Voor de totstandkoming van de compensatieplannen is er afstemming geweest met de Provincie Utrecht, Zuid-Holland, gemeente Molenlanden, Staatsbosbeheer en de particuliere grondeigenaren op wiens grond compensatie plaats vindt.

Uit het compensatieplan waaruit blijkt hoe, waar en wanneer de compenserende maatregelen zullen worden getroffen, wat de begrenzing van het compensatiegebied is en op welke wijze de compensatie duurzaam verzekerd is.

2 Compensatie-opgave

2.1 Inleiding

Het voornemen voor dijkversterking SAFE mag niet resulteren in een afname van het totaaloppervlak van het NNN. Voor het NNN geldt het "Nee-tenzij" principe, waarvoor geldt dat omgevingsplannen geen effecten mogen hebben op de kwaliteit, omvang en samenhang van de kenmerkende waarden van het NNN tenzij aan de een voorwaarde wordt voldaan waarvoor een uitzondering geldt.

In dit geval geldt voor de Provincie Utrecht de uitzondering onder Artikel 6.3.1a: van de omgevingsverordening "ruimtelijke ontwikkelingen vanwege een groot openbaar belang, waarbij er geen reële alternatieven zijn die het natuurnetwerk Nederland niet of minder aantasten". Dijkversterking SAFE valt onder groot openbaar belang. Wel gelden aanvullende voorwaarden, waaronder Artikel 6.3.3 a: "de aantasting zo veel mogelijk wordt beperkt" en 6.3.3 b: "de overblijvende aantasting tijdig wordt gecompenseerd." Een vergelijkbare voorwaarde staat ook in de Omgevingsverordening van de Provincie Zuid-Holland, onder artikel 7.109: "Er wordt geen projectbesluit door gedeputeerde staten vastgesteld voor het uitvoeren van een project binnen het natuurnetwerk Nederland dat nadelige gevolgen kan hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk, bedoeld in artikel 7.60, eerste lid, tenzij verzekerd is dat deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven."

Met het ontwerp is rekening gehouden om de aantasting zo veel mogelijk te beperken door de dijkversterking zorgvuldig door te rekenen en daar waar mogelijk technische maatregelen toe te passen om de impact op het ruimtebeslag te beperken. In het MER is een afweging gemaakt tussen verschillende varianten en onderbouwd waarom er geen haalbaar alternatief is voor het permanent en tijdelijk ruimtebeslag op NNN-gebied. Met het gekozen vergunningenontwerp en de wijze van uitvoering is het ruimtebeslag binnen het NNN zoveel mogelijk beperkt

2.2 Compensatie-opgave

In deze paragraaf is de compensatie-opgave per provincie kort toegelicht. De onderbouwing compensatie-opgave voor NNN is beschreven in het document: NNN-toetsing vergunningenontwerp [1].

2.2.1 Compensatie-opgave Provincie Utrecht

De compensatie-opgave voor de provincie Utrecht bedraagt voor de compensatie van het permanente ruimtebeslag 3,31 hectare en voor het tijdelijke ruimtebeslag 1,44 hectare. In totaal bedraagt de compensatie-opgave in de provincie Utrecht dus 4,75 hectare. Deze hectares zijn bepaald op basis van compensatieplan met minimaal een natuurklasse 2 of beter.

In Tabel 1 en Tabel 2 wordt de compensatie-opgave voor de provincie Utrecht per natuurbeheertype weergegeven.

Tabel 1: Voorziene compensatieopgave in de provincie Utrecht door permanent ruimtebeslag.

Natuurbeheertype	Ruimte-beslag (ha)	Klasse	Toeslag-factor klasse	Ontwikkeltijd[1]	Toeslagfactor ontwikkeltijd	Natuurpuntenopgave
N05.04 Dynamisch moeras	1,30	2	1,3	5-25	1,3	2,20
N10.02 Vochtig hooiland	0,62	2	1,3	5-25	1,3	1,05
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	0,41	3	1,0	25-100[2]	1,75	0,72
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	0,03	3	1,0	100+	2,0	0,06
Totaal	**2,36**					**4,03**

Tabel 2: Voorziene (maximale) compensatieopgave in de provincie Utrecht door tijdelijk ruimtebeslag.

Natuurbeheertype	Ruimte-beslag (ha)	Klasse	Toeslag-factor klasse	Ontwikkeltijd[4]	Toeslagfactor ontwikkeltijd	Natuurpuntenopgave
N05.04 Dynamisch moeras	0,90	2	1,3	5-25	1,3	1,52
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	0,16	3	1,0	25-100[5]	1,75	0,28
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	0,04	3	1,0	100+	2,0	0,07
L01.08 Knotboom	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	1-op-1 compensatie te kappen bomen
Totaal	**1,10**					**1,87**

De compensatie-opgave voor de provincie Utrecht is bepaald op basis van het aantal natuurpunten. Om te bepalen of voldoende natuurpunten worden gerealiseerd, moet het aantal natuurpunten van de compensatie gelijk of meer zijn dan het aantal natuurpunten dat verloren gaat. In aanvulling op bovenstaande is om inzichtelijk te maken wat het minimaal aantal hectaren in te richten gebied met natuurtype klasse 2 of beter is, de volgende berekening gemaakt: Som compensatie-opgave natuurbeheertypes (ha) = natuurpunten compensatie / toeslagfactor klasse 2[3]

Hieruit volgt dat voor de compensatie van het permanente ruimtebeslag minimaal 4,03 / 1,3 = 3,31 ha nieuwe natuur ingericht moet worden. Voor de compensatie van het tijdelijk ruimtebeslag moet in worstcasescenario minimaal 1,87 / 1,3 = 1,44 ha nieuwe natuu r ingericht worden.

[1] In de regels staat dat moet worden uitgegaan van hoe lang een bepaald type er ligt. Hier is echter niet achter te komen met de beschikbare informatie. Historische kaarten zijn wel beschikbaar, maar voor bijvoorbeeld graslanden is aan de hand van kartering niet te herleiden op welk moment deze voldeden aan de eisen van het natuurbeheertype. Nu is uitgegaan van de ontwikkeltijden van de natuurbeheertypen als gegeven in https://repository.officiele-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2019-11145/1/bijlage/exb-2019-11145.pdf, geraadpleegd op 02-07-2021.

[2] Hierbij is uitgegaan van “zachthoutooibos”.

[3] Voor de landschapstypen ontbreken toeslagfactoren en ontwikkeltijden en wordt uitgegaan van 1-op-1.

2.2.2 Compensatie-opgave Provincie Zuid-Holland

Voor de provincie Zuid-Holland bedraagt de compensatie-opgave van het permanente ruimtebeslag 1,81 ha en van het tijdelijk ruimtebeslag 1,77 ha. De natuurbeheertypes die gecompenseerd moeten worden binnen het permanente ruimtebeslag betreffen N05.04 Dynamisch Moeras, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos en N14.03 Haagbeuken- en Essenbos. De natuurbeheerypes die gecompenseerd moeten worden voor het tijdelijk ruimtebeslag betreffen N05.03 Veenmoeras, N05.04 Dynamisch moeras, N14.01 rivier- en beekbegeleidend bos. In totaal moet minimaal 3,58 ha nieuwe natuur ingericht worden of bestaande natuur binnen het NNN kwalitatief verbeterd worden. In Tabel 3 en Tabel 4 wordt de compensatie-opgave per natuurbeheertype voor de provincie Zuid-Holland weergegeven.

Tabel 3: Voorziene compensatieopgave in de provincie Zuid-Holland door permanent ruimtebeslag.

Natuurbeheertype	Ruimtebeslag (ha)	Ontwikkeltijd[4]	Toeslagfactor	Compensatieopgave (ha)
N05.04 Dynamisch moeras	0,58	5-25[5]	1,33	0,77
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	0,41	5-25[6]	1,33	0,55
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	0,28	25-100[7]	1,67	0,47
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	0,01	100+	1,67	0,02
TOTAAL	**1,28**	**-**	**-**	**1,81**

Tabel 4: Voorziene (maximale) compensatieopgave in de provincie Zuid-Holland door tijdelijk ruimtebeslag.

Natuurbeheertype	Ruimtebeslag (ha)	Ontwikkeltijd[6]	Toeslagfactor ontwikkeltijd	Compensatieopgave (ha)
N05.03 Veenmoeras	0,16	5-25[7]	1,33	0,21
N05.04 Dynamisch moeras	0,35	5-25[7]	1,33	0,47
N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos	0,65	25-100[9]	1,67	1,09
Totaal	**1,16**	**-**	**-**	**1,77**

De compensatie -opgave voor natuurbeheertype N05 moerassen bedraagt 1,45 hectare, de compensatie-opgave voor N12 rijke graslanden en akkers bedraagt 0,55 hectare en N14 (vochtige) bossen bedraagt 1,58 hectare.

[4] Uitgegaan van de ontwikkeltijden van de natuurbeheertypen als gegeven in https://repository.officiele-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2019-11145/1/bijlage/exb-2019-11145.pdf, geraadpleegd op 18-10-2021.
[5] Hierbij is de ontwikkeltijd genomen van N05.01 Moeras.
[6] Hierbij is uitgegaan van “matig tot goed ontwikkeld”.
[7] Hierbij is uitgegaan van “zachthoutooibos”.

2.3 Verkenning compensatiekansen

2.3.1 Werkwijze

Compenserende maatregelen hebben tot doel te voorkomen dat een nettoverlies van areaal en aantasting van samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN zal optreden. De verkenning van compensatie heeft plaats gevonden op basis van de volgende voorkeursvolgorde:

1. Aansluitend aan of nabij het aangetaste gebied, met dien verstande dat een robuuste situatie ontstaat;
2. Door realisatie van dezelfde waarden of kwalitatief gelijkwaardige waarden of fysieke compensatie op afstand van het gebied als fysieke compensatie aansluitend aan of nabij het gebied niet mogelijk is; of
3. Op financiële wijze als zowel fysieke compensatie als compensatie door kwalitatief gelijkwaardige waarden op korte termijn redelijkerwijs niet mogelijk is.

Volgens de zogenaamde voorkeursladder heeft (1) ***fysieke compensatie*** de voorkeur boven kwalitatieve of financiële compensatie, heeft (2) ***compensatie nabij de plaats van de ingreep*** de voorkeur boven compensatie elders en ***heeft compensatie met dezelfde waarden*** de voorkeur boven compensatie met andere waarden. Het compenseren van areaalverlies door kwaliteitsverbetering is alleen toegestaan indien het niet anders kan en indien het maatregelen betreft die (4) nog niet in een vastgesteld inrichtings- of beheerplan zijn voorzien (**dus 'extra' zijn**).

Voor de provincie Zuid-Holland geldt op basis van de beleidsregels compensatie 2013 (artikel 5, lid 7): In afwijking van de voorkeursladder als bedoeld mag areaalverlies ook worden gecompenseerd door kwaliteitsverbetering bij ingrepen in gebieden die behoren tot de ecologische hoofdstructuur (EHS) 'op het land', voor zover aangeduid als waternatuurgebied of buitendijks gelegen, en bij ingrepen in wateren die behoren tot de EHS 'grote wateren' voor zover provinciaal ingedeeld.

2.3.2 Gebiedsscan compensatiekansen

Waterschap Rivierenland heeft een brede gebiedsscan uitgevoerd naar compensatiekansen voor NNN. In tabel 4 zijn de onderzochte locaties weergegeven en de wijze waarop de trechtering naar kansrijke locaties heeft plaatsgevonden.

Tabel 5: Samenvattende tabel verkenning compensatielocaties

Locatie	Kansen voor	Eindconclusie
Provincie Utrecht		
Uiterwaarden Hagestein	Vochtig hooiland Glanshaverhooiland Kruiden- en faunarijk grasland	Kansrijk
Uiterwaarden Polder de Eendracht	Dynamisch Moeras Vochtig hooiland Glanshaverhooiland Kruiden- en faunarijk grasland	Kansrijk
KRW-maatregel Polder De Eendracht	Dynamisch Moeras Vochtig hooiland	Niet haalbaar i.v.m. uit fase lopen planning Rijkswaterstaat en SAFE

	Kruiden- en faunarijk grasland	
KRW-maatregel Koekoekse Waard	Dynamisch Moeras Vochtig hooiland Kruiden- en faunarijk grasland	Niet haalbaar i.v.m. uit fase lopen planning Rijkswaterstaat en SAFE
Uiterwaardontwikkeling behorende tot de dijkversterking SAS (HDSR)	Dynamisch Moeras Vochtig hooiland Glanshaverhooiland Kruiden- en faunarijk grasland	Niet haalbaar i.v.m. separate ontwikkeling uiterwaarden door Provincie Utrecht (hebben eigen compensatieopgave) en niet verenigbare planning.
Provincie Zuid-Holland		
Uiterwaarden Groot Ammers	Vochtig hooiland Glanshaverhooiland Kruiden- en faunarijk grasland	Niet haalbaar omdat benodigde minnelijke verwerving bij de betreffende eigenaar niet mogelijk is.
Uiterwaard Langerak	Glanshaverhooiland Kruiden- en faunarijk grasland Dynamisch moeras	Niet haalbaar omdat benodigde minnelijke verwerving bij de betreffende eigenaar niet mogelijk is.
Omgeving de Dompelaar	Vochtig hooiland Dynamisch moeras	Kansrijk, maar geen het gedeelte ten noorden van de Dompelaar grenzend aan de rivier geen voorkeur voor eigenaar Gemeente Molenlanden vanwege raakvlak met recreatieve activiteiten.
Uiterwaarden Streefkerk West	Dynamisch moeras Kruiden- en faunarijk grasland	Kansrijk voor kwaliteitsverbetering bestaand NNN-habitat
Uiterwaarden Streefkerk Oost	Dynamisch moeras	Niet kansrijk voor kwaliteitsverbetering voor bestaand NNN-habitat in verband met hoge huidige natuurwaarden en onderdeel van groen erfgoed

2.3.3 Keuze kansrijke compensatiegebieden Provincie Utrecht

In de provincie Utrecht zijn op basis van een brede gebiedsscan twee kansrijke locaties voor NNN-compensatie gevonden die nog geen NNN-status hebben. Hierbij is ook beoordeeld of het mogelijk is mee te koppelen met lopende KRW-projecten, maar deze projecten lopen te veel uit fase met de dijkversterking, waardoor koppeling qua planning en financieel niet haalbaar is.

De locatie bij Hagestein is kansrijk voor NNN-compensatie en er is zicht op verwerving van gronden. Hiervoor is een concept compensatieplan uitgewerkt, dat niet gerealiseerd wordt in het kader van dijkversterking SAFE.

Waterschap Rivierenland heeft gelijktijdig ook gronden kunnen verwerven die in polder de Eendracht liggen. Deze gronden liggen aansluitend aan de dijkversterking SAFE (dijkzone 3) en aansluitend aan NNN-gebied, in tegenstelling tot Hagestein. Daarom is de voorkeur voor de compensatielocatie Polder de Eendracht.

Voor deze locatie zijn alle gronden benodigd voor compensatie verworven door WSRL. De beschikbare gronden hebben een oppervlakte van 5,1 hectare. Aan de noordoostelijke zijde grenzen deze gronden aan bestaand NNN-gebied. De gronden in Hagestein zijn nog niet verworven door WSRL, maar er wordt nog bekeken deze te verwerven voor toekomstige projecten.

2.3.4 Keuze compensatiegebieden Provincie Zuid-Holland

Op basis van de voorkeursvolgorde is de voorkeur om te compenseren in uiterwaarden van de Lek die op dit moment nog geen NNN-status hadden (op basis van de kaart 2025). Hierin zijn nog maar enkele percelen niet aangewezen als NNN-habitat. Voor de resterende locaties is een verkenning uitgevoerd in de vorm van verkennende gesprekken of de benodigde minnelijke verwerving van de percelen mogelijk was. Hieruit is slechts één locatie zonder NNN-status kansrijk voor minnelijke verwerving, namelijk locatie bij de Dompelaar. Voor de rest van de locaties is negatief gereageerd op verwerving. Voor de Dompelaar is een compensatieplan opgesteld, met herinrichting van 1,75 hectare. Dit is niet voldoende voor de totale compensatie-opgave. De eigenaar van de grond, de gemeente Molenlanden heeft niet de voorkeur voor deze compensatielocatie vanwege het raakvlak van de ecologie met de sport- en recreatieactiviteiten op het naastgelegen terrein. Dit houdt in dat de gemeente Molenlanden niet akkoord gaat met verwerving van de voor compensatie benodigde gronden. Dit betekent dat van het compensatieplan de Dompelaar alleen compensatie op gronden grenzend aan de dijk die in eigendom zijn van WSRL nog kansrijk is. Dit betreft een oppervlak van 1,0 hectare. Echter, compensatie op de gronden van WSRL biedt in praktijk onvoldoende kansen voor natuurontwikkeling in verband met verstoring door de recreatieve activiteiten. Voor de provincie Zuid-Holland is daarom gekozen voor compensatie door kwaliteitsverbetering van bestaand NNN-gebied uiterwaarden Streefkerk, grenzend aan dijkzone 11. Op deze locatie is het mogelijk een compensatieplan te realiseren dat met een integrale herinrichting van het gebied aansluit op de dijkversterking en een veel hogere meerwaarde biedt voor de natuurbeheertypen.

Volgens de voorkeursladder heeft fysieke compensatie de voorkeur boven kwalitatieve of financiële compensatie, heeft compensatie nabij de plaats van de ingreep (1) de voorkeur boven compensatie elders en heeft compensatie met dezelfde waarden (2) de voorkeur boven compensatie met andere waarden. Het compenseren van areaalverlies door kwaliteitsverbetering is alleen toegestaan indien het (3) niet anders kan en indien het (4) maatregelen betreft die nog niet in een vastgesteld inrichtings- of beheerplan zijn voorzien (dus 'extra' zijn).

De keuze voor kwaliteitsverbetering in de uiterwaarden Streefkerk West is als volgt onderbouwd.

(1) De voorkeur voor compensatie ter plaatse van de ingreep heeft geleid tot het zoekgebied ter plaatse van de dijkversterking SAFE, ter plaatse en tussen de partieel te versterken delen dijk in de provincie Zuid-Holland.
(2) De voorkeur voor compensatie met dezelfde waarden leidt tot *buitendijkse* compensatie ter plaatse van de zuidelijke uiterwaarden Lek, waar o.a. gecompenseerd kan worden met dynamisch moeras en kruiden- en faunarijk grasland.
(3) Om te komen tot een compensatieplan zijn de gronden die nog geen NNN-habitats bevatten beschouwd door WSRL binnen de uiterwaarden Lek. Hier zijn een drietal locaties naar voren gekomen voor compensatie: Langerak, uiterwaarden Groot Ammers en Zwembad de Dompelaar. Op de locaties Langerak en uiterwaarden Groot Ammers is minnelijke verwerving niet mogelijk. Ter plaatse van De Dompelaar is compensatie vanuit bestuurlijk draagvlak, beperkte mogelijkheid tot grondverwerving en beperkte meerwaarde voor de natuur niet gewenst en daarom niet mogelijk. De resterende compensatie-opgave kan dus niet anders ingevuld worden dan met kwaliteitsverbetering bestaand in de zuidelijke uiterwaarden van de Lek.

(4) Daarom is gekozen voor een kwaliteitsverbetering ter plaatse van de uiterwaarden Streefkerk West, omdat daar voor NNN grote kansen liggen:
    a. In de Landschappelijk Ecologische Systeem Analyse [LESA] is de kwaliteitsverbetering van de bestaande NNN is onderbouwd.
    b. Waarbij alleen de “extra” gronden waarop geen SNL-subsidie rust (op gronden van Staatsbosbeheer rust een SNL-subsidie) in de uiterwaarden Streefkerk West ingezet worden als compensatie, 2,95 ha.
    c. Het compensatiegebied in de uiterwaarden van Streefkerk West wordt aangevuld tot 3,27 hectare, met nieuwe buitendijkse gronden die ontstaan door een binnenwaartse asverschuiving op dijkvak 84b van 0,32 ha.

Dit past binnen de beleidsregels compensatie 2013 (artikel 5, lid 7) waarin gesteld wordt dat areaalverlies ook mag worden gecompenseerd door kwaliteitsverbetering bij ingrepen in gebieden die buitendijks gelegen zijn.

De totale oppervlakte van kwaliteitsverbetering van 3,27 hectare in de uiterwaarden Streefkerk West is niet voldoende voor het realiseren van de totale compensatie-opgave NNN voor de provincie Zuid-Holland van 3,58 hectare. Daarom wordt aanvullend 1 hectare compensatie ter plaatse van het Lekbos in Krimpen aan de Lek gerealiseerd.

2.4 Compensatieplan NNN

2.4.1 Provincie Utrecht

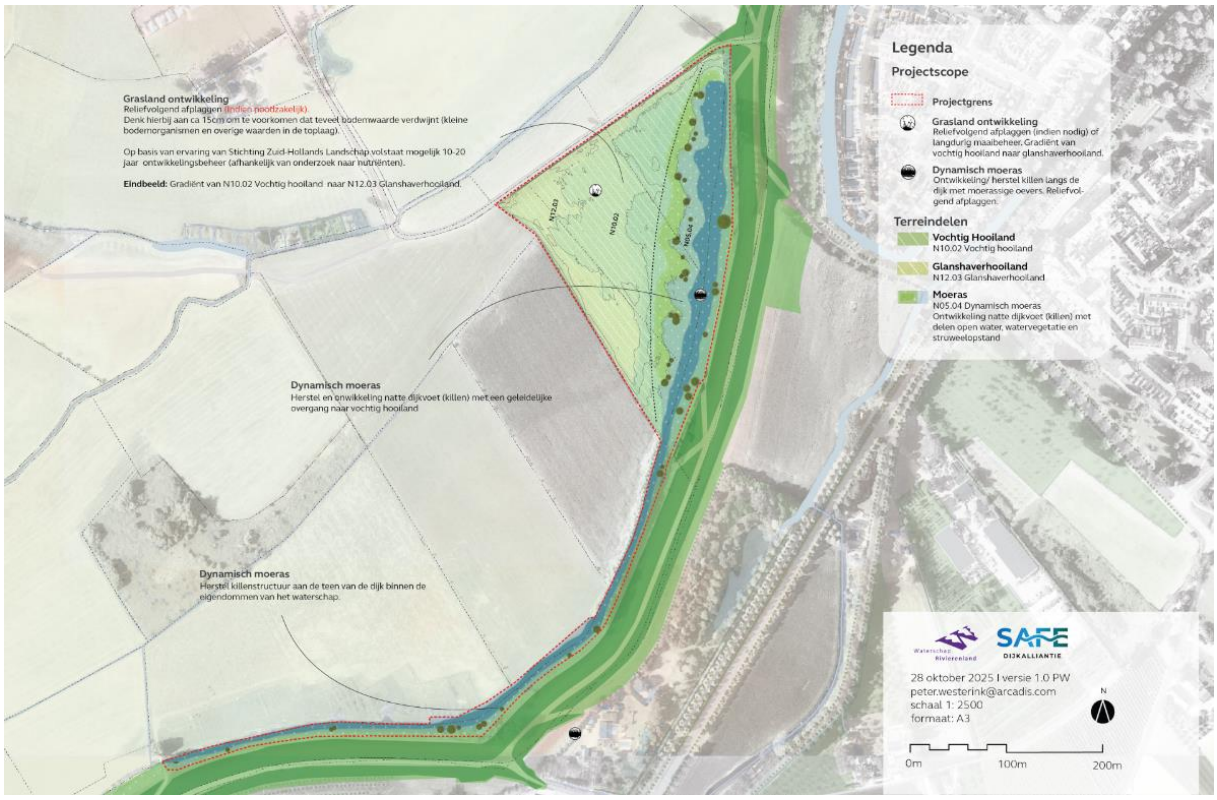
In dit hoofdstuk is beschreven hoe dijkversterking SAFE de kansrijke compensatielocatie verder heeft uitgewerkt tot een ontwerp waarmee invulling wordt gegeven aan de compensatie-opgave. De uiterwaarden van Polder de Eendracht ten zuiden van de Middelwaard bestaan hoofdzakelijk uit productiegraslanden met enkele afwateringssloten. Op het aangrenzende perceel heeft een ecochemisch onderzoek plaats gevonden dat een beeld geeft van de kansrijkheid van inrichting van het gebied als NNN-gebied.

Op enkele bomen en struweel rondom de wegen en dijkteen na zijn weinig tot geen natuurlijke waarden in het compensatiegebied aanwezig. Wel grenst het compensatiegebied aan killen, die aansluitend op het compensatieplan als onderdeel van de dijkversterking worden hersteld. De compensatielocatie is weergegeven in Figuur 2-1.

Figuur 2-1: compensatielocatie provincie Utrecht in Polder de Eendracht

De NNN-compensatie voor de provincie Utrecht vindt plaats in Polder de Eendracht, ten zuidwesten van de weg de Middelwaard. Hier wordt een terrein van 5,1 hectare grenzend aan de waterkering dat momenteel in agrarisch gebruik is heringericht. De kil grenzend aan de dijk wordt verbreed, met een nieuw te graven talud tussen maaiveld en de bodem van de kil met een helling tussen 1:10 en 1:15. De natte dijkvoet wordt hierdoor verbreed en fungeert als dynamisch moeras. Aansluitend worden de killen in westelijke richting na uitvoering hersteld, met een wisselende helling van de oever aan rivierzijde tussen 1:3 en 1:10. Met deze flauwe oever wordt een geleidelijke overgang gecreëerd naar vochtig hooiland en glanshaverhooiland. De ontwikkeling van dit habitat wordt gestimuleerd door het maaiveld reliëfvolgend met ca 15 cm af te graven, om zo de nutriëntenrijke toplaag te verwijderen. Het compensatiegebied sluit aan de noordoostzijde aan op bestaand NNN-habitat. Het compensatieplan is weergegeven in Figuur 2-2 en bijlage 1 voor een grote leesbare versie.

Figuur 2-2: compensatieplan NNN Polder de Eendracht

Het totale oppervlak waarover gecompenseerd wordt is 5,1 hectare, ten opzichte van een compensatie-opgave van 4,75 hectare. Hierbij worden betere of minimaal gelijkwaardige NNN natuurdoeltypen van klasse 2 of beter gerealiseerd als de natuurdoeltypen die verloren gaan met dynamisch moeras, vochtig hooiland en glanshaverhooiland.

De herinrichting van het gebied wordt gerealiseerd binnen 1 jaar naar oplevering van dijkversterking SAFE. Tijdens uitvoering is deze locatie in gebruik als keet- en depotlocatie.

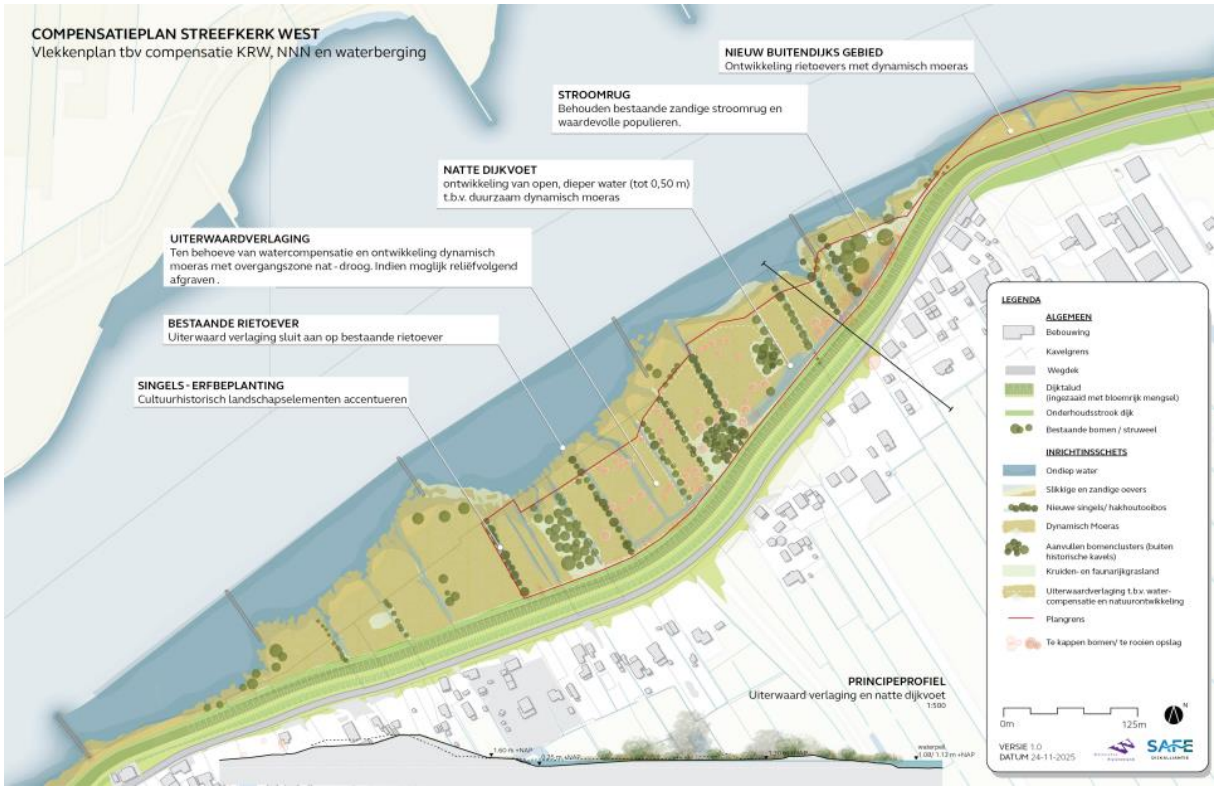
2.4.2 Provincie Zuid-Holland

In deze paragraaf is beschreven hoe dijkversterking SAFE de kansrijke compensatielocaties verder heeft uitgewerkt tot een compensatieplan voor de provincie Zuid-Holland.

2.4.2.1 Locatie uiterwaarden Streefkerk-West

De beoogde compensatielocatie uiterwaard heeft in de huidige situatie een maaiveldhoogte tussen NAP +1,3m en NAP +2,0m. In de uiterwaarden zijn volgens de beleidskaarten de natuurdoeltypen N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos, N14.03 Haagbeuken en Essenbos, N05.04 Dynamisch Moeras en N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland aanwezig. De uiterwaard is grotendeels aangeduid als NNN-habitat dynamisch moeras, maar functioneert door de hoge maaiveldligging en lage overstromingsfrequentie niet als zodanig. Ook de bossen hebben niet overal hoge kwaliteit, door de voor bomen relatief lage maaiveldligging. Bovendien leiden enkele bomen in de uiterwaarden aan de essentakziekte. Het stroomdalgrasland is vanwege het agrarisch gebruik erg voedselrijk. De huidige kwaliteit van het gebied is onderzocht in de LESA [2] en een ecochemisch onderzoek in het gebied [3]. In de LESA is onderbouwd dat met de

herinrichting van de westelijke uiterwaard in Streefkerk de huidige kwaliteit van het NNN-gebied wordt verbeterd. Het compensatieplan voor Streefkerk West is weergegeven in Figuur 2-3.

Figuur 2-3: compensatieplan uiterwaarden Streefkerk West

In de (westelijke) uiterwaard bij Streefkerk wordt in het oostelijk deel een natte dijkvoet gecreëerd door achter de bestaande rietoever (rivierzijde) het bestaande maaiveld geleidelijk te verlagen in een flauw talud. Het diepste punt van de maaiveldverlaging ligt op NAP +0,25m. Hiermee ontstaat een natte dijkvoet met een permanente waterdiepte van circa 50 cm ondiep water. Het bestaande maaiveld wordt verlaagd met 0,1m tot 1,1m ten opzichte van de huidige maaiveldhoogte. De oever van de natte dijkvoet aan rivierzijde heeft een flauw talud, met een helling tussen 1 op 8 en 1 op 15. De oever van de natte dijkvoet aan de dijkzijde heeft een helling van 1 op 3, is voorzien van steenbestorting (tegen graafschade door voornamelijk de bever). De beheerstrook aan de buitenzijde komt op een niveau van NAP +1,60m liggen en vormt de verbinding tussen het oostelijk en westelijk deel van de uiterwaard waarmee beheer plaats kan vinden. In het westelijk deel wordt de bodemhoogte van bestaande sloten verlaagd met ca 0,5 meter en worden de oevers verflauwd, naar een helling tussen 1:3 en 1:5. Het omliggende maaiveld wordt licht verlaagd, met ca 10 tot 25 cm om de voedselrijke toplaag te verwijderen.

Door reliëfvolgende maaiveldverlaging wordt de overstromingsfrequentie verhoogd, met een permanent natte dijkvoet. Ook wordt de vermeste toplaag afgegraven. Hierdoor ontstaat in de uiterwaarden een wisselend waterpeil onder invloed van getijde. Waardevolle en gezonde bomen en bomenrijen worden behouden en waar nodig versterkt door aanplant om de historische kavelstructuur te accentueren. Ter plaatse van de maaiveldverlaging zullen voornamelijk rietvegetaties ontwikkelen, afgewisseld met moerasbosjes. Hier wordt ruimte geboden voor

vogels, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als bever, otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Ter plaatse van de oevers van de Lek wordt niet ontgraven, enerzijds om de al aanwezige waardevolle rietvegetaties en stroomruggen te behouden, anderzijds om de rivierkundige effecten op het stroombeeld in de vaargeul te minimaliseren.

De totale herinrichting heeft een oppervlakte van 4,3 hectare. Hiervan heeft 3,27 hectare nog geen SNL-subsidie, waarvan 0,32 hectare nieuw NNN-habitat betreft. Het oppervlak waarover de NNN-compensatie gerealiseerd wordt in de uiterwaarden Streefkerk West betreft 3,27 hectare. Dit is niet voldoende voor de totale compensatie-opgave van 3,58 hectare. Er is 0,31 hectare tekort ten opzichte van de compensatie-opgave.

Ontwikkelbeheer
Voor het (ontwikkel)beheer van de herinrichting van de uiterwaarden in Streefkerk West zal een in de eerste helft van 2026 een beheerovereenkomst worden gesloten met Staatsbosbeheer, die de aangrenzende gronden beheerd. In overleg met Staatsbosbeheer wordt ook een beheerplan opgesteld.

Dagelijks beheer
Staatsbosbeheer zal vervolgens het dagelijks beheer doorleggen aan de particulier die op dit moment ook het beheer voert in de uiterwaarden. Om beheer mogelijk te maken wordt er in het ontwerp voorzien in beheertoegangen en beheerstroken. Er worden voor beheer geen verhardingen aangebracht op locaties waar deze nu niet aanwezig zijn.

2.4.2.2 Resterende compensatieopgave
De compensatie-opgave per natuurbeheertype is weergegeven in Tabel 6 en Figuur 2-4. In de tabel is de NNN-compensatie opgenomen per natuurdoeltype. Hierbij is compensatie die gerealiseerd wordt op de percelen met SNL-subsidie niet meegerekend in de compensatieopgave voor NNN.

Tabel 6: compensatie-opgave en invulling van de compensatie per natuurdoeltype

Nr	NAtuurbeheertype	Opgave	Compensatie	Verschil
N05,03/05.04	Dynamisch Moeras	1,45	2,48	+1,03
N12.02	Kruiden en faunarijk grasland	0,55	0,09	-0,46
N14.01	Rivier en beek begeleidend bos	1,58	0,7	-0,88
	Subtotaal	3,58	3,27	0,31

Figuur 2-4 natuurbeheertypen in de uiterwaarden Streefkerk West na herinrichting

Het totale compensatie-oppervlak dat beschikbaar is in de uiterwaarden Streefkerk West is niet voldoende om de totale NNN- compensatie te realiseren:

- Er is een areaaltekort van 0,31 ha ten opzichte van de totale compensatieopgave;
- Er is een tekort van 0,88 ha rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01).

Hoewel er een surplus aanwezig is aan dynamisch moeras in het compensatieplan, kan dit niet worden aangemerkt als kwaliteitsgelijkwaardige compensatie voor N14.01, omdat:

- Het een ander natuurbeheertype betreft binnen de Index Natuur en Landschap;
- Het verschilt in structuur, ontwikkelingsduur, soortensamenstelling en ecologische functie;
- Rivier- en beekbegeleidend bos een meerjarig, structuurrijk bostype betreft met specifieke habitatwaarden die niet worden vervangen door moerasontwikkeling.

Hiermee wordt niet voldaan aan het vereiste van kwalitatieve gelijkwaardigheid zoals gehanteerd binnen het Zuid-Hollandse compensatiebeleid en moet dus gecompenseerd worden.

De restopgave van 0,88 ha rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01) dient gelijkwaardig in areaal en kwaliteit te worden gerealiseerd, op basis van het NNN-kader en de Omgevingsverordening

Zuid-Holland. Compensatie kan in beginsel zowel buitendijks als binnendijks worden gerealiseerd.

- Voorwaarde voor de gelijkwaardige compensatie is dat de hydrologische omstandigheden van de compensatielocatie geschikt moeten zijn voor vochtige bossen (type N14). Die omstandigheden kunnen zowel binnendijks als buitendijks voorkomen:
    - De locatie moet (of kan worden) beheerd als vochtige/periodiek natte standplaats. Hoge grondwaterstand is gewenst, maar gronden mogen niet permanent nat zijn;
    - Het bodemtype bestaat bij voorkeur uit zandige klei (zavel);
- Voor de compensatie van 0,88 ha N14.01 kan compensatie bestaan uit:
    - uitbreiding van bestaand vochtig bos (N14) of realiseren van nieuw vochtig bos binnen of buiten NNN in de provincie Zuid-Holland. Indien de uitbreiding buiten NNN-gebied ligt moet dit gebied aangewezen worden als NNN;
    - Kwaliteitsverbetering door:
        - omvorming van lager bos- of ruigttype naar rivierbegeleidend bos;
        - herstel van hydrologische dynamiek waardoor bestaand bosperceel daadwerkelijk voldoet aan N14.01-kenmerken;
        - toevoegen van structuur of extra beplanting in bestaand vochtig bos (struweel, meerlaagsheid) ontstaat.
- Het perceel waarop de compensatie gevonden wordt moet voldoende omvang hebben om zich daadwerkelijk ecologisch te ontwikkelen als vochtig bos. Hoewel het juridisch toegestaan is om op kleinere oppervlaktes (versnipperd) te compenseren is dit ecologisch niet wenselijk, behalve als deze oppervlaktes aansluiten op bestaand bos. Voor een nieuw bos geldt praktisch 0,5 hectare als ondergrens. Laanbeplanting (5-10 meter breed) geldt niet als geschikte compensatie omdat hier geen bosstructuur kan ontwikkelen tenzij er over een breedte van 20-30 meter een gesloten bossstructuur wordt ontwikkeld.

Een kwaliteitsverbetering die al gepland was vanuit bestaand beheer is niet toegestaan. Binnendijkse realisatie heeft voor dijkversterking SAFE de voorkeur vanuit waterveiligheid en uitvoerbaarheid, daar hydraulische effecten op het riviersysteem beperkt zijn en inpassing in bestaande NNN-structuren eenvoudiger is.

2.4.2.3 Compensatie rivier- en beekbegeleidend bos

De restopgave voor dijkversterking SAFE van 0,88 ha. rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01) dient gelijkwaardig in areaal en kwaliteit te worden gerealiseerd, op basis van het NNN-kader en de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

Voor de compensatie van 0,88 ha. N14.01 kan compensatie bestaan uit: uitbreiding van bestaand vochtig bos (N14) of realiseren van nieuw vochtig bos binnen of buiten NNN in de provincie Zuid-Holland. Indien de uitbreiding buiten NNN-gebied ligt moet dit gebied aangewezen worden als NNN. NNN-compensatie kan ook bestaan uit kwaliteitsverbetering door omvorming van een lager bos- of ruigtetype naar rivier- en beekbegeleidend bos.

Het heeft vanuit de voorkeursladder de voorkeur om de 0,88 ha. Rivier- en beekbegeleidend bos zo dicht mogelijk bij de ingreep te compenseren. Waterschap Rivierenland heeft met Stichting

het Zuid-Hollands Landschap (ZHL) overeenkomst gesloten om de compensatie van Rivier- en beekbegeleidend bos (N14.01) uit te voeren ter plaatse van het buitendijkse Lekbos in Krimpen aan de Lek. Dit doet WSRL door middel van een financiële bijdrage aan grondverwerving (via het aankoopfonds van ZHL), het uitvoeren van nieuwe bosontwikkeling en ontwikkelbeheer door ZHL. De compensatie is weergegeven in Figuur 25.

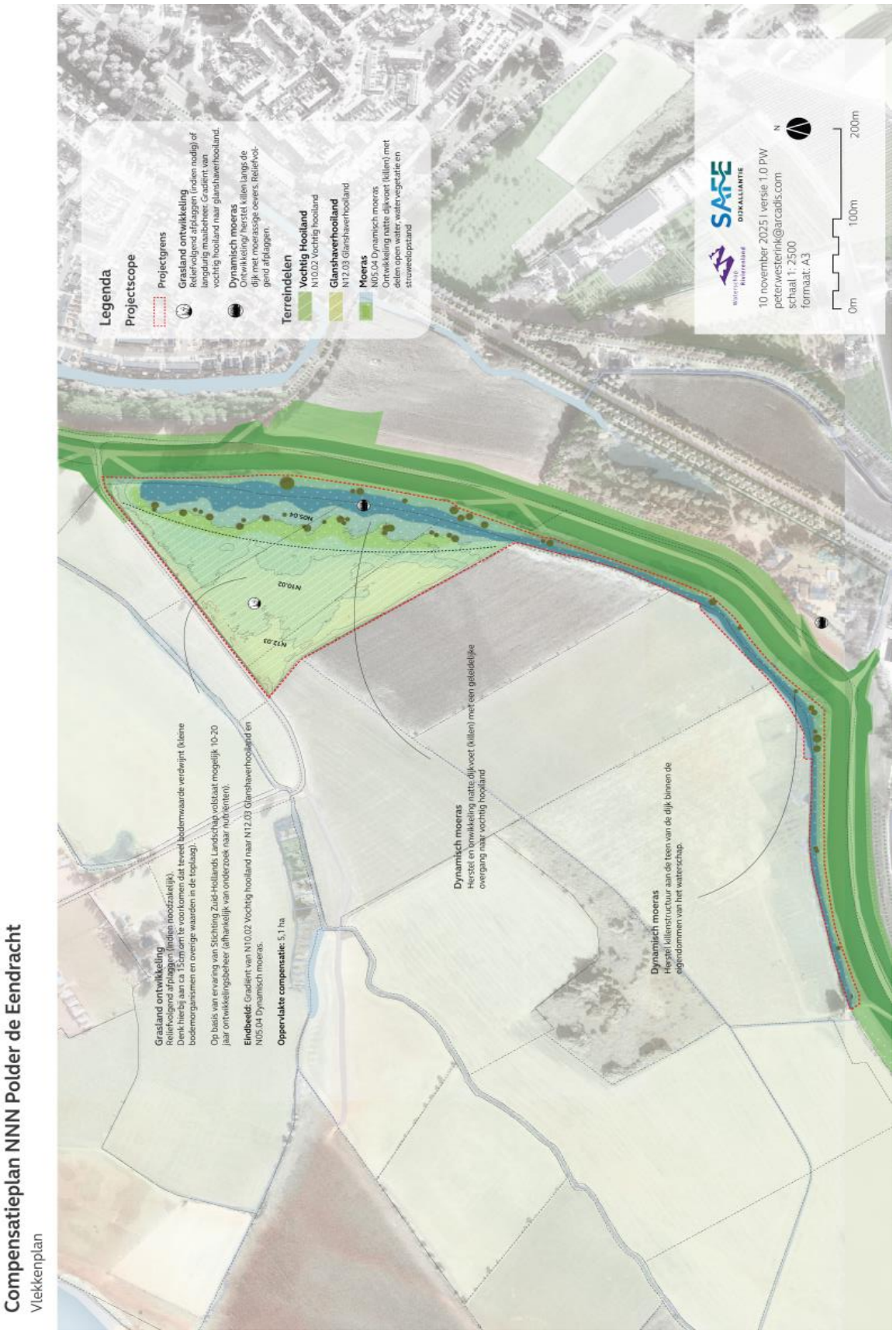
Figuur 2-5: ligging compensatielocatie Rivier en beekbegeleidend bos

De compensatie bestaat uit:

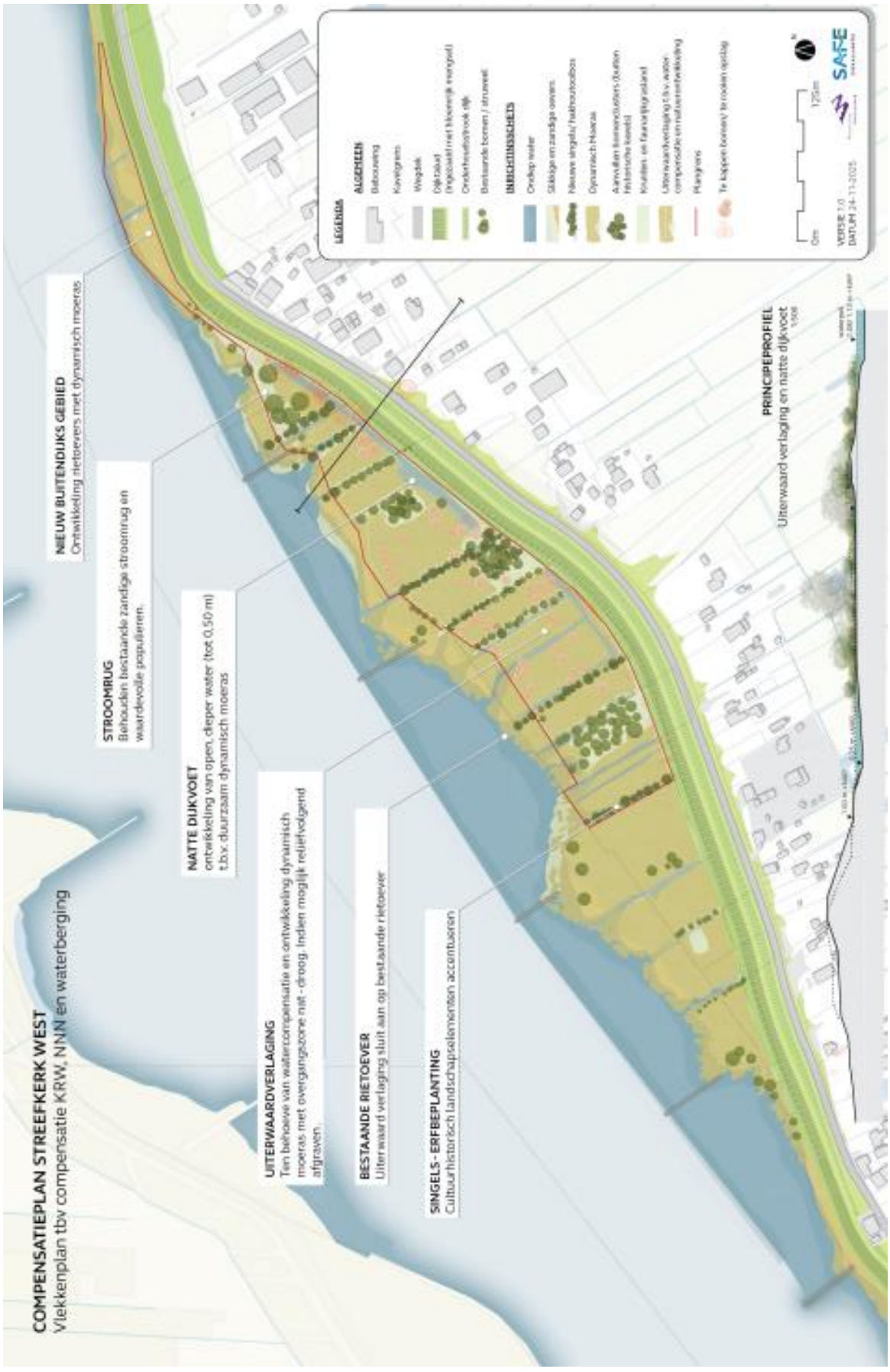
Omvorming van 1 hectare buitendijks gelegen ruigte naar Rivier-en beekbegeleidend bos. Het perceel van 4 hectare waarop de compensatie plaats vindt is momenteel aan de zuidzijde vooral gevuld met braam, riet en plukken bamboe. Door hier actief boomvormers tussen te zetten en vooral de braam te verwijderen wordt een volwassen bosbeeld van Rivier- en beekbegeleidend bos gecreëerd. Daarnaast wordt de bosrand verbeterd middels bosrandbeheer.

- De compensatielocatie is hemelsbreed gelegen op 8 kilometer van de locatie waar Rivier en beekbegeleidend bos wordt aangetast. Het totale bosperceel van 4 hectare wordt binnenkort (voorjaar 2026) verworven door ZHL (koopovereenkomst getekend). Dit gebied heeft momenteel nog niet de status van NNN. Ook maakt de kwaliteitsverbetering zoals opgenomen in het compensatieplan geen onderdeel uit van bestaande plannen;
- Onderdeel van het compensatieplan is toekenning van de NNN-status aan het bosgebied, zodat dit wettelijk beschermd wordt en er een bijdrage komt aan beheerkosten via de SNL-subsidieregeling. Die bescherming is nodig omdat in het verleden plannen voor (woning)bouwontwikkeling van deze plek aan de orde zijn geweest.
- Het bosgebied sluit aan op bestaand NNN-gebied langs de Lek en vormt een belangrijke verbindende schakel tussen binnen- en buitendijkse natuur- en bosgebieden langs de Lek zoals Bakkerswaal, De Zaag, Stormpoldervloedbos, Visschersplaat, Korte Zand en Buitenlanden Bergambacht.

Bijlage 1. Compensatieplannen Polder de Eendracht en Streefkerk West

Compensatieplan NNN Polder de Eendracht
Vlekkenplan

COMPENSATIEPLAN STREEFKERK WEST
Vlekkenplan tbv compensatie KRW, NNN en waterberging
NIEUW BUITENDIJKS GEBIED
Ontwikkeling rietoevers met dynamisch moeras
STROOMRUG
Behouden bestaande zandige stroomrug en waardevolle zoetplekken.
NATTE DIJKVOET
ontwikkeling van open, dieper water (tot 0,50 m) t.b.v. duurzaam dynamisch moeras
UITERWAARDVERLAGING
Ten behoeve van watercompensatie en ontwikkeling dynamisch moeras met overgangszone nat - droog. Indien mogelijk reliëfvolgend afgraven.
BESTAANDE RIETOEVER
Uiterwaard verlaging sluit aan op bestaande rietoever
SINGELS - ERFBEPLANTING
Cultuurhistorisch landschapselementen accentueren
LEGENDA
ALGEMEEN
Bebouwing
Kavelgrens
Weg/dijk
Dijktalud (regelzacht met kleurmerk energetiek)
Onderhoudstrook dijk
Bestaande bomen / struweel
INRICHTINGSKEUS
Ondiep water
Stikkige en zandige oevers
Nieuwe singels/ hakhoutsoorten
Dynamisch Moeras
Aanvullen bomensoorten (buiten historische kavels)
Knotbies- en faunaplantsoenen
Uiterwaardverlaging t.b.v. water compensatie en natuurontwikkeling
Plantgroen
Te kappen bomen/ te rooien opslag
0m
125m
VERSIE 1.0
DATUM 24-11-2025
SAFE
PRINCIPEPROFIEL
Uiterwaard verlaging en natte dijkvoet